

Suomi ilman riippuvuushaittoja – A-klinikkasäätiön tavoitteet alue- ja kuntavaaleihin

A-klinikkasäätiö on monipuolinen riippuvuusasiantuntija, joka rakentaa inhimillisempää yhteiskuntaa

A-klinikkasäätiö on monipuolinen addiktio tutkimuksen tuottaja ja addiktioiden erityisasiantuntija. Toimintamme kohteena on välillisesti puolet suomalaisista, joten näemme riippuvuuksien koko kirjon.

Näkemyksemme perustuvat tuottamaamme tutkimustietoon ja kohtaavaan työhön kentällä ja digipalveluissa. Näemme haitat ensimmäisenä, ja meillä on kokonaisvaltaisin käsitys riippuvuuksien todellisuudesta Suomessa – seitsemän vuosikymmenen kokemuksella. A-klinikkasäätiö omistaa myös päihde- ja mielenterveysongelmia hoitavan A-klinikka Oy:n, joka palvelee hyvinvointialueita.

Toimintamme ytimessä on syvälinen inhimillisyys, empatia ja rohkeus. Aitojen kohtaamisten kautta näemme Suomen sellaisena kuin se on: välittävänä mutta paikoin poissulkevana.

Hyvinvointialueilla ja kunnissa voidaan tehdä paljon terveemmän Suomen ja paremman addiktiopolitiikan edistämiseksi. Tästä paperista löydät kootusti meidän ratkaisumme. Toivomme, että otatte ne huomioon vaalityössänne.

Addiktiopolitiikalla voimme välttää miljardien taloudelliset kustannukset ja vähentää terveydenhuollon kuormitusta

Suomen nykyinen päihde- ja rahapelipolitiikka uhkaa johtaa riippuvuuksien etenemiseen ja lisääntymiseen. Seurauksena voi olla miljardiluokan taloudelliset kustannukset, hyvinvointialueiden kuormittuminen ja merkittävä määrä inhimillistä kärsimystä.

Hyvinvointialueiden ja kuntien optimaalisesti kohdennetulla päihdepolitiikalla voidaan ennaltaehkäistä riippuvuuksia, parantaa julkistalouden kestävyttä ja kehittää palveluverkkoa. Hyvinvointialueiden ahdinko lievenee, kun erikoissairaanhoidon kuormitus ja kustannukset vähenevät. Näiden saavuttaminen vaatii kuitenkin vahvempaa dialogia poliittisten päättäjien ja riippuvuusasiantuntijoiden välillä.

Jo seitsemän vuosikymmentä suomalaisten rinnalla kulkeneena me A-klinikasäätiössä tiedämme, että riippuvuudet aiheuttavat pahimmillaan syvää inhimillistä kärsimystä. Lapsemme ja nuoremme kärsivät riippuvuuksista usein joko suoraan tai välillisesti. Haluamme varmistaa, että läheisen päihdeongelman varjossa elävien lasten tuen tarpeet kartoitetaan ja niihin vastataan. Tavoitteemme on, että tulevaisuuden Suomessa mahdollisimman moni elää rikasta ja riippuvuushaitoista vapaata elämää.

Toiveemme päättäjille

Riippuvuusvaikutusten huomioiminen tulisi olla osa jokapäiväistä päätöksentekoa. Riippuvuuksia on jokaisen suomalaisen elinpiirissä. Riippuvuuksiin liitetty stigma vaihtelee, mutta taustalla vaikuttaa samankaltainen mekanismi. Riippuvuusvaikutusten huomioiminen vähentää alueiden kuormitusta ja julkistalouden pitkän aikavälin kustannuksia.

Suomen päihdeongelmat ovat kasvussa, mikä sekä vaikuttaa suomalaisten turvallisuuteen ja hyvinvointiin että kuormittaa julkistaloutta ja terveydenhuoltoa. Pitemmällä aikavälillä kustannustehokkain ratkaisu ongelmaan on ennaltaehkäisevän ja kohtaavien päihdepalveluiden riittävän resursoinnin varmistaminen. Jalkautuva työ on kokemuksemme mukaan tehokas keino päihdehaittojen ehkäisyyn ja antaa kattavimman kuvan päihdeidenkäytön todellisuudesta. Seurauksena myös alueiden ja kuntien työntekijöiden kuormitus vähenee.

Nuorten pahoinvointi lisääntyy, ja nuoret kärsivät uudenlaisista riippuvuuksista. Nuorille täytyy tarjota enemmän vaihtoehtoja riippuvuuksien hoitoon. Riippuvuuksia kartoittavat kysymykset ja validoidut hoitomenetelmät tulisi saada osaksi nuorten kohtaamisia terveydenhuollossa. Koulut ovat luonnollinen ympäristö riippuvuusongelmien vähentämiselle, mutta opettajat tarvitsevat työkaluja ja opetusmateriaalia riippuvuustyöhön. Tänä päivänä jo hyvin nuoret lapset ovat tekemisissä tämän maailman kanssa, mutta alakouluissa päihdekasvatus alkaa vasta 5. luokalla ja on hyvin pienimuotoista. Ennaltaehkäisyyn vaikuttavuuden lisäämiseksi päihdekasvatuksen tulisi alkaa jo silloin, kun lasten kosketuspinta aiheeseen on vähäistä.

Päihdepalvelujen ostaminen laatuperusteisesti niihin erikoistuneilta toimijoilta on tehokasta ja tuottaa kustannussäästöjä. Kilpailluilla palvelumarkkinoilla toimivat yritykset kehittävät prosessinsa ja kustannusrakenteensa mahdollisimman tehokkaiksi ja hakevat parasta mahdollista vaikuttavuutta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Toimiva palvelumarkkina varmistaa osaltaan, että alan palveluntarjonta kehittyy ja kulloinkin olemassa oleva paras osaaminen saadaan julkisten tilaaja-asiakkaiden käyttöön. Laatuperusteinen ostopolitiikka on tehokas keino haittojen ennaltaehkäisyyn ja minimoimiseen.

Huumeongelma ja erityisesti nuorten lisääntyvät huumekuolemat huolestuttavat suomalaisia. Huumeongelmasta elinympäristöille koituvat haitat ovat erittäin laajoja. Turvallisten ja valvottujen käyttöhuoneiden edistäminen on ensimmäinen askelongelman ratkaisemiseksi, mutta käyttöhuonekokeilut vaativat hyvinvointialueiden aloitteellisuutta ja yhteistyötä.

Toivomme kantojemme huomioita vaalivalmistelussa ja tulevassa päätöksenteossa. Tässä kohdennetut tavoitteet ja viestimme puolueille, valmistelijoille ja ehdokkaille niin hyvinvointialueilla kuin kunnissa:

Hyvinvointialueilla voidaan tehdä paljon fiksumman addiktiopolitiikan edistämiseksi

- **Tuodaan riippuvuusvaikutusten huomioiminen vahvemmin osaksi päätöksentekoa.** Riippuvuusvaikutusten sisällyttäminen alueelliseen päätöksentekoon on oleellista hyvinvointialueiden kuormituksen vähentämisessä. Alueiden tulisi huomioida ja arvioida potentiaalisia riippuvuushaittoja erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluja koskevassa päätöksenteossa.
- **Päihdepalveluiden ostaminen niihin erikoistuneilta toimijoilta on kustannustehokasta.** Palvelujen kilpailuttaminen alan erityisasiantuntijoilla on tehokasta, tuottaa kustannussäästöjä ja parantaa palvelujen laatua verrattuna siihen, että hyvinvointialue tuottaisi kaikki palvelut itse.
- **Integroidaan nuorten riippuvuustyö hoitotyöhön ja kohtaamisiin.** Edistetään validoituja hoitomenetelmiä ja tuodaan kysymykset esimerkiksi digi- ja peliriippuvuudesta osaksi hoitoa. On tärkeää tarjota alueiden hoitohenkilökunnalle työkaluja ja ohjausta nuorten riippuvuustyöhön.
- **Edistetään käyttöhuonemahdollisuutta hyvinvointialueille osana huumeongelman ratkaisua.** Erityisesti nuorten huumekuolemat huolestuttavat suomalaisia. Valvotut käyttöhuoneet ovat osa ratkaisua, mutta niiden mahdollistaminen vaatii alueilta yhteistyötä ja aloitteellisuutta.
- **Varmistetaan päihdepalveluiden riittävä resursointi.** Päihdepalveluiden riittävä resursointi tuottaa kustannussäästöjä pitemmällä aikavälillä, kun päihteidenkäyttäjien aiheuttama kuormitus terveydenhuollolle vähenee. Alueelliseen toimintaan on myös tärkeää tarjota alueellista rahoitusta. Päihdepalvelut on saatava tasavertaisiksi alueiden välillä.

Myös kunnilla on merkittävä rooli suomalaisten hyvinvoinnin edistämisessä

- **Tuodaan riippuvuusvaikutusten huomioiminen vahvemmin osaksi päätöksentekoa.** Erilaisten kuntatason toimien riippuvuusvaikutukset (esimerkiksi rahapelien tai päihteiden osalta) tulisi arvioida ja huomioida esimerkiksi osana kaavoitusta ja kaupungin budjettia laadittaessa.
- **Nuorten riippuvuusapu täytyy tuoda vahvemmin kouluihin.** Nuoret kärsivät uudenlaisista riippuvuuksista ja käyttävät tutkitusti digilaitteita enemmän kuin haluaisivat. Digiriippuvuus on normalisoitua, mutta sillä voi olla kauaskantoisia vaikutuksia nuorten tulevaisuuteen. Digipelaamishäiriöt on tutkimuksissa yhdistetty mielenterveysongelmiin. Nuoria koskevalle riippuvuustyölle tarvitaan selkeämpi linja, ja siinä kunnat voivat toimia eturintamassa.
- **Kännykkävapaat luokahuoneet luovat nuorille ympäristön, joka tukee oppimista, keskittymiskykyä ja hyvinvointia.** Kännykkävapaiden luokahuoneiden edistäminen on esimerkki konkreettisesta toimesta, jota kunnissa voidaan edistää. 85 prosenttia suomalaisista ajattelee, että kännykän käyttöä kouluissa tulisi rajoittaa nykyisestä.
- **Annetaan opettajille työkaluja riippuvuustietoisuuden lisäämiseen ja puuttumiseen.** Opettajille voidaan tarjota työkaluja riippuvuustietoisuuden lisäämiseksi esimerkiksi neurobiologiaan perustuvan ”dopamiinin tunnistuskurssin” avulla.
- **Kunnissa voitaisiin aktiivisesti etsiä ratkaisuja siihen, mitä vanhoille sotekiinteistöille tulisi tehdä, jotta ne saadaan hyötykäyttöön.** Uusien käyttötarkoitusten löytäminen tehottomassa käytössä oleville kiinteistöille on taloudellisesti järkevää ja tehokasta sekä edistää ekologista kestävyyttä.

Kiinnostuitko?

Keskustelemme mielellämme näistä aiheista lisää. Voit olla meihin yhteydessä matalalla kynnyksellä.

Hannu Jouhki

toimitusjohtaja

hannu.jouhki@a-klinikksaatio.fi

040 669 0519

Tarja Virolainen

viestintäjohtaja

tarja.virolainen@a-klinikksaatio.fi

050 443 5116

Jukka Koskelo

tutkimus- ja kehitysjohtaja

jukka.koskelo@a-klinikksaatio.fi

050 563 3863

